

разом із діями співробітників інших силових структур, відомств та міністерств [1].

Безпосередньо діяльність можна розглядати як способи дій підрозділів поліції та їх участь в організації проведення масових заходів, у разі охорони громадського порядку та забезпеченні громадської безпеки під час проведення самих заходів, під час припинення групових заходів порушень громадського порядку та запобігання масовим заворушенням.

Поряд із діяльністю підрозділів поліції, їх тактики дій безумовною складовою успішних дій з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки є вмiле застосування співробітниками фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї. Актуальність цього питання зумовлена, насамперед, постійно зростаючою суспільною увагою до цього питання. Засоби масової інформації приділяють цьому велику увагу, порушення, пов'язані з порядком застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї співробітниками органів внутрішніх справ, негайно стають надбанням різних сайтів та доступними для аналізу широкої аудиторії громадян. Ці порушення стають підставою для покарання працівників, аж до порушення кримінальних справ та притягнення їх до адміністративної та кримінальної відповідальності, а також вимагають негайного підвищення уваги питанням, пов'язаним із підготовкою співробітників до дій, пов'язаних із застосуванням фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї.

Насамперед, під час розгляду правових питань застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї визначено, що співробітник поліції зобов'язаний проходити спеціальну підготовку відповідно до програм, які визначаються органом виконавчої влади у сфері внутрішніх справ. Підготовка розробки цих програм здійснюється у міністерствах, управліннях та органах внутрішніх справ, а також у навчальних закладах МВС. Ці програми, на думку більшості фахівців, повинні відображати комплексний підхід до підготовки співробітників підрозділів поліції, що включає поряд з вивченням правової бази застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї психологічну, фізичну та бойову підготовку. Психологічна підготовка повинна стосуватися не лише реабілітації співробітників після відрядження у «гарячі точки», а й розглядати правила поведінки при накопиченні великих мас громадян, включати психологічні тренування з моделюванням складних ситуацій, що виникають під час службової діяльності, а також використовувати сучасні способи психологічної підготовки та досвід інших силових структур та відомств [2].

Питання застосування та вмiлого використання співробітниками поліції фізичної сили та спеціальних засобів, а як крайній захід і вогнепальної зброї є сферою постійної уваги як з боку всіх громадян нашої держави, так і керівництва органів внутрішніх справ, на які покладено відповідальне завдання з охорони громадського порядку та забезпечення публічної безпеки.

---

1. Адміністративне право України / за ред. Ю. П. Битяка. Київ : Юрінком Інтер, 2007.

2. Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту : монографія / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. 588 с.

Анна СОПИЛЮК

курсант ННІ права та підготовки
фахівців для підрозділів
Національної поліції

Науковий керівник:

Ольга НАМЛИНСЬКА

викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ПРИМУСОВОЇ ЗУПИНКИ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Безпека громадян є основним пріоритетом діяльності Національної поліції в контексті виконання Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні.

Безпека дорожнього руху – це система суспільних відносин, яка утворюється у сфері

дорожнього руху з метою задоволення потреб його учасників у переміщенні та відображає ступінь захищеності цих учасників і держави від дорожньо-транспортних пригод та їх наслідків [1].

Забезпечення безпеки дорожнього руху – це завжди актуальна проблема у світі загалом і в Україні зокрема. Реформаційні процеси, які відбуваються в окремих органах системи МВС нашої країни, на жаль, не тільки не дали поліпшення ситуації, а навпаки призвели до небажаних, негативних наслідків у сфері безпеки дорожнього руху. Ейфорія населення від створення Національної поліції швидко минула. На її зміну прийшла вседозволеність, зневага до поліцейських та нехтування правилами дорожнього руху [2].

Успішність боротьби з правопорушеннями країни, передусім, залежить від професійної майстерності поліцейських та вправності застосовувати сучасні технічні засоби. Один із напрямів технічного забезпечення поліцейських є пристрої примусової зупинки транспортних засобів. Як свідчить стажування діяльності патрульної поліції, потреба примусової зупинки транспортних засобів на цей час є дуже актуальною [3].

Це зумовлено такими чинниками:

- значне зростання загальної кількості транспортних засобів у власності громадян, у тому числі на різноманітних закордонних номерах;
- неналежне оснащення патрульних сучасними технічними засобами примусової зупинки транспортних засобів;
- зухвалість наших громадян, які бачать безпорадність поліцейських та відчувають безкарність своїх дій.

Наука та практика свідчить, що найчастіше примусова зупинка транспорту пов'язана з такими ситуаціями:

- втеча злочинців на транспортному засобі;
- викрадення транспортного засобу;
- застосування транспортного засобу як засіб для вчинення злочину;
- злочинне захоплення транспортного засобу, а також водіїв та пасажирів як заручників;
- використання транспортного засобу для підриву різних соціально значущих об'єктів [4].

Відповідно до чинного законодавства всі сучасні засоби примусової зупинки транспорту, які на оснащенні патрульної поліції, можна поділити на дві великі групи:

Засоби пасивної діяльності:

1. Світлофори.
2. Тимчасові знаки обмеження руху.
3. Увімкнення світлових маячків патрульного транспорту.

Засоби активної діяльності – вогнепальна табельна зброя та засоби примусової зупинки механічного та електронного принципу дії.

У тих випадках, коли відомо напрямок руху транспортного засобу, який потрібно зупинити, патрульні поліції діють за необхідною схемою, алгоритм якої було прописано ще за радянські часи.

Історично так склалося, що на всій території України табельна вогнепальна зброя розглядається як один із універсальних засобів зупинки транспорту шляхом його пошкодження (ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію»).

Водночас використовуються і засоби примусової зупинки механічного принципу дії, які призначені для проколювання шин, засоби «Кактус» та інші різноманітні звгороджувальні бар'єри та шлагбауми.

Принцип дії засобу «Кактус», який був розроблений науково-виробничим об'єднанням «Форт» МВС України. Він легко транспортується і оперативно встановлюється на будь-яке дорожнє покриття. Ширина загородження залежно від моделі становить від 3,5 до 7,5 метрів. Має вигляд стрічки з ромбовидних елементів, на кожній стороні ромба розміщено чотири гострих трубчастих шипи. Під час наїзду коліс на пристрій, шипи від'єднуються від стрічки і залишаються в шині.

Як свідчить практика, всі відомі на сьогодні механічні засоби примусової зупинки транспортного засобу мають певні недоліки. Основним недоліком є загроза життю чи здоров'ю громадян. Саме тому були розроблені та закріплені на законодавчому рівні правила їх безпечного застосування. Заборонено використовувати ці засоби для зупинки:

- транспорту, який здійснює перевезення людей та вантажних автомобілів;
- транспорту, який належить дипломатичним консульським представництвам

іноземних держав;

– мотоциклів, мотоколясок.

Треба звернути увагу на матеріально-технічний аспект застосування засобів примусової зупинки транспортних засобів. У випадку, коли суд визнає необґрунтоване застосування засобів примусової зупинки, відшкодування завданих матеріальних збитків може бути покладено на Національну поліцію України. Тому розробка безпечних засобів примусової зупинки транспортного засобу залишається важливим завданням, вирішення якого зможе відбуватися двома шляхами. Перший шлях – вдосконалення вже наявних технічних засобів примусової зупинки транспорту. Другий шлях – створення нових пристроїв зупинки транспортного засобу.

В Україні Г. Г. Губарев виконував дослідження в Науково-дослідному та проектно-конструкторському інституті «Молнія» НТУ «Харківський політехнічний інститут». У результаті було розроблено пристрій, здатний за допомогою електромагнітного імпульсу зупинити на відстані транспортні засоби. Принцип дії полягає в тому, що під час наїзду на високовольтний пристрій відбувається взаємодія електродів із днищем транспортного засобу, що призводить до електричного розряду. Робочі електроди виготовляються з пружних прямолінійних провідників типу антенного троса або з пружних внутрішніх жил кабелів. Значення напруги зазвичай сягає 40–50 кВ і навіть більше. Такий розряд струму супроводжується відповідним імпульсом магнітного поля значної напруженості, що зумовлює вражаючу дію як високої напруги, так і розрядного струму та магнітного поля транспортного засобу. Результатом такого впливу є відмова двигуна і в подальшому безпечна зупинка транспортного засобу.

На сьогодні фірма Eureka Airspace пропонує розробку High Power Electromagnetic System. Цей пристрій вражає мікропроцеси автомобіля шляхом випромінювання потужного електромагнітного імпульсу і таким чином транспортний засіб зупиняється дистанційно, завдяки припиненню подачі палива або знеструмлення електромережі.

Підсумовуючи, зазначимо, що всі сучасні засоби примусової зупинки транспортних засобів не позбавлені недоліків. Дослідження сучасних вітчизняних і закордонних розробок засобів примусової зупинки дає змогу зробити висновок, що майбутнє у сфері примусової зупинки транспортного засобу за засобами, створеними на основі використання коротких високовольтних імпульсів струму та магнітних полів, які їх супроводжують.

1. Ярмак Х. П. Адміністративно-наглядова діяльність міліції в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / ХНУВС. Харків, 2006. 437 с.

2. Управління безпеки дорожнього руху. Статистика аварійності в Україні. URL : <https://opendatabot.ua/ru/analytics/dtp-2021/>

3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

4. Губарев Г. Г. Пристрої примусової зупинки автотранспорту: сучасний стан та перспективи розвитку. *Право і безпека*. 2013. № 29 (49). С/ 119-126/

Тетяна СТОЄВА

студентка ННІ права
та інноваційної освіти

Науковий керівник:

Сергій ІСЛАНКІН

викладач кафедри кримінально-
правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку суспільства проблема безпеки існування й розвитку всіх держав і народів набула нового виміру, адже відбуваються значні зміни в економічних, екологічних, культурних сферах у межах окремих держав, етносів, народів, націй, а також між